Sprawozdanie – Laboratorium nr 12

Zastosowanie ekstrapolacji Richardsona do całkowania przy użyciu wzorów: trapezów i 3/8

Tomasz Rajchel

2019/06/06

Wstęp teoretyczny

Ekstrapolacja Richardsona

Jest to proces rekurencyjnego wyznaczania pewnej wielkości (pochodnej, całki), co można zdefiniować przy pomocy wzoru:

$$D_{n,k-1} = L + \sum_{j=k}^{\infty} A_{jk} \left(\frac{h}{2^n}\right)^{2j} \tag{1}$$

Algorytm jest następujący:

1. Wybieramy h i liczymy

$$D_{n,0} = \phi\left(\frac{h}{2^n}\right),\ n = 0,1,2,\ldots,M \tag{2}$$

2. Następnie obliczamy

$$\begin{gathered} D_{n,k} = \frac{4^k D_{n,k-1} - D_{n-1,k-1}}{4^k - 1} \\ k = 1,2,\ldots,M \\ n = k, k+1,\ldots,M \end{gathered} \tag{3}$$

Obliczając rekurencyjnie wyrazy wg pkt. 2 dostajemy przybliiżenia

$$\begin{gathered} D_{n,0} = L + O(h^2) \\ D_{n,1} = L + O(h^4) \\ D_{n,2} = L + O(h^6) \\ D_{n,3} = L + O(h^8) \\ \cdots\cdots\cdots \\ D_{n,k-1} = L + O(h^{2k}),\ h \to 0 \end{gathered} \tag{4}$$

W powyższych wzorach:
M – ilość powtórzeń algorytmu
h – szerokość podprzedziału
L – kolejne przybliżenia funkcji

Metoda trapezów

Metoda trapezów jest metodą numerycznego obliczania całek w przedziale:

$$h=b-a \tag{5}$$

Współczynniki kwadratury Newtona-Cotesa (N=1)wynoszą:

$$A_0=-h\int_0^1 (t-1)\,dt=\frac{1}{2}h \tag{6}$$

$$A_1=h\int_0^1 (t)\,dt=\frac{1}{2}h \tag{7}$$

Co ostatecznie prowadzi do wzoru na całkę:

$$S(f)=\frac{1}{2}h(f_0+f_1) \tag{8}$$

Metoda 3/8

Metoda 3/8 jest kwadraturą Newtona-Cotesa korzystającą wielomianu interpolującego (N=3). Jest dana wzorem (dla jednego przedziału):

$$S(f)=\frac{3}{8}h(f_0+3f_1+3f_2+f_3) \tag{9}$$

Opis zadania

Dana jest funkcja

$$f(x)=\ln(x^3+3x^2+x+0.1)\cdot\sin(18x) \tag{10}$$

Celem zadania jest obliczenie wartości całki:

$$I=\int_0^1 f(x)\,dx \tag{11}$$

Stosując ekstrapolację Richardsona w połączeniu z wzorami:

Trapezów:

$$S=\sum_{i=0}^{N-1}\frac{h}{2}(f_i+f_{i+1}) \tag{12}$$

3/8

$$S=\sum_{i=0}^{(N/3)-1}\frac{3h}{8}(f_{3i}+3f_{3i+1}+3f_{3i+2}+f_{3i+3}) \tag{13}$$

Gdzie: h jest odległością między sąsiednimi węzłami, (N+1) jest liczbą węzłów kwadratury (węzły numerujemy od 0 do N).

Wyniki zapiszemy w tablicy trójkątnej D, gdzie numer wiersza *w = 0, 1, 2, …, n* będzie definiował liczbę węzłów kwadratury.

Dla trapezów:

$$h_w = \frac{b-a}{2^w}, \; N = 2^w \tag{14}$$

Dla wzoru 3/8:

$$h_w = \frac{b-a}{3\cdot 2^w}, \; N = 3\cdot 2^w \tag{15}$$

Pozostałe elementy tablicy:

$$\begin{matrix} D_{0,0} & & & & \\ D_{1,0} & D_{1,1} & & & \\ D_{2,0} & D_{2,1} & D_{2,2} & & \\ \vdots & \vdots & \vdots & \ddots & \\ D_{n,0} & D_{n,1} & D_{n,2} & \cdots & D_{n,n} \end{matrix} \tag{16}$$

Wyznaczymy korzystając z pierwszej kolumny i wzoru ekstrapolacyjnego:

$$D_{n,k} = \frac{4^k D_{n,k-1} - D_{n-1,k-1}}{4^k - 1} \tag{17}$$

Wyniki / Wnioski

Metoda trapezów

-0.611769								
-0.225798	-0.097141							
0.249839	0.408385	0.442087						
-0.103266	-0.220968	-0.262925	-0.274116					
-0.166821	-0.188006	-0.185809	-0.184585	-0.184234				
-0.181636	-0.186575	-0.186479	-0.18649	-0.186497	-0.1865			
-0.185278	-0.186492	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487		
-0.186185	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	
-0.186411	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487

W tablicy poniżej przedstawiono wartości elementów w pierwszej kolumnie i tych leżących na diagonali.

w	$D_{w,0}$	$D_{w,w}$
0	-0.6117694336	-0.6117694336
1	-0.2257981458	-0.0971410499
2	0.2498393627	0.4420869488
3	-0.1032662652	-0.2741156969
4	-0.1668213661	-0.1842337842
5	-0.1816363823	-0.1864995993
6	-0.1852783076	-0.1864868809
7	-0.1861850002	-0.1864868960
8	-0.1864114378	-0.1864868960

Przeanalizujemy teraz zbieżność tej metody. W celach doświadczalnych zwiększymy współczynnik n do 25 (Ogranicza nas moc obliczeniowa). Zobaczmy jak bardzo zmienia się przybliżenie wartości całki w kolejnych iteracjach. (Na wykresie przedstawiono wartość bezwzględną różnicy przybliżeń).

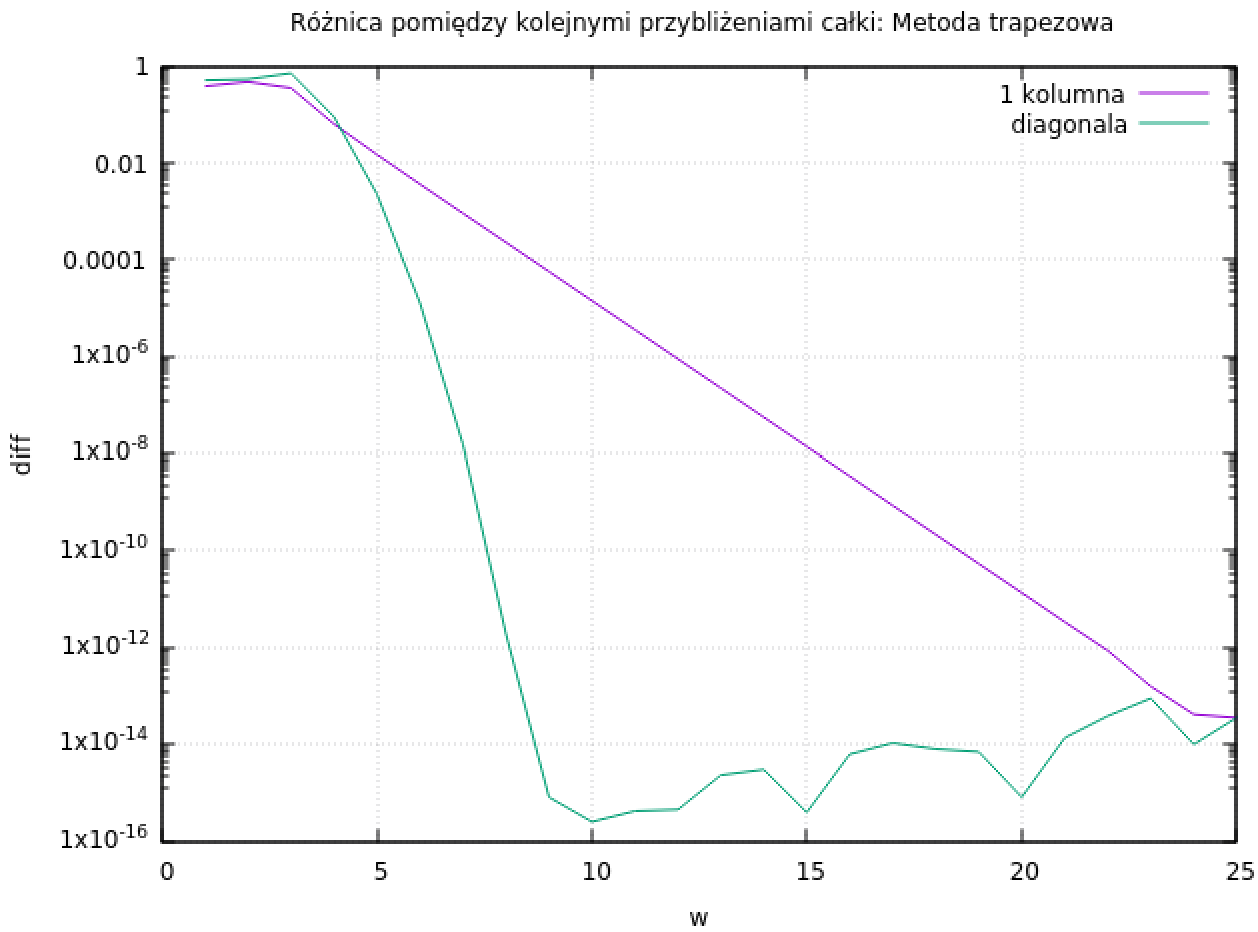

Widzimy, że bez używania ekstrapolacji Richardsona algorytm ma zbieżność wykładniczą (1 kolumna), a gdy skorzystamy z ekstrapolacji (diagonala) to zbieżność jest jeszcze lepsza. Kolejne przybliżenia wartości całki zmieniają się tylko o $\approx 10^{-15}$.

Metoda 3/8

-0.305892								
-0.00432877	0.0961922							
-0.201133	-0.266734	-0.290929						
-0.187155	-0.182495	-0.176879	-0.175069					
-0.186526	-0.186316	-0.186571	-0.186725	-0.18677				
-0.186489	-0.186477	-0.186488	-0.186487	-0.186486	-0.186485			
-0.186487	-0.186486	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487		
-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	
-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487	-0.186487

W tablicy poniżej przedstawiono wartości elementów w pierwszej kolumnie i tych leżących na diagonali.

w	$D_{w,0}$	$D_{w,w}$
0	-0.3058917219	-0.3058917219
1	-0.0043287659	0.0961922194
2	-0.2011329205	-0.2909294070
3	-0.1871546737	-0.1750690029
4	-0.1865258214	-0.1867704777
5	-0.1864892885	-0.1864853061
6	-0.1864870449	-0.1864868979
7	-0.1864869053	-0.1864868960
8	-0.1864868966	-0.1864868960

Zobaczmy jak wygląda zbieżność tej metody:

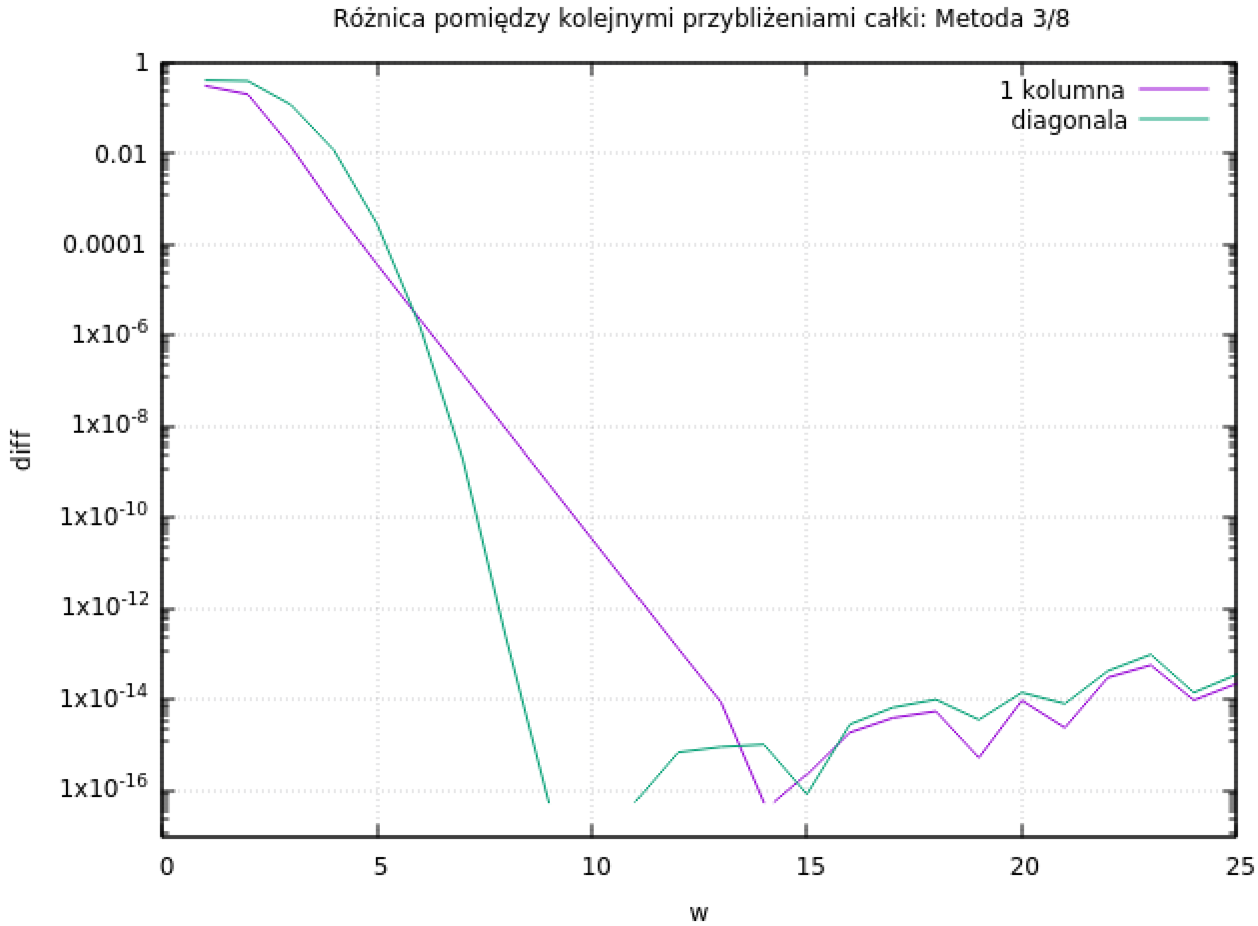

Zbieżność w przypadku bez ekstrapolacji jest lepsza w porównaniu z metodą trapezową. Natomiast zbieżność w przypadku z ekstrapolacją jest podobna do tej z metody trapezowej. Również w tym przypadku zbieżność jest lepsza gdy zastosujemy ekstrapolację.